

**LIETUVOS RESPUBLIKOS AUTORIŲ TEISIŲ IR GRETUTINIŲ TEISIŲ ĮSTATYMO
NR. VIII-1185 2, 20, 20¹, 25, 31, 32, 63, 75 STRAIPSNIŲ IR 3 PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo Nr. VIII-1185 2, 20, 20¹, 25, 31, 32, 63, 75 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant įgyvendinti 2017 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2017/1564/ES dėl aklų, regos sutrikimų ar kitų spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai leidžiamų tam tikrų būdų naudoti tam tikrus autorių teisių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių konformacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL 2017 L 242, p. 6) (toliau – Direktyva).

2013 m. birželį Marakeše priimta Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) sutartis dėl geresnės aklųjų, regėjimo ir skaitymo negalią turinčių asmenų prieigos prie literatūros kūrinių (toliau – Sutartis). Šios Sutarties tikslas – pagerinti knygų ir kitų spausdintinių objektų prieinamumą ir tarpvalstybinį keitimąsi prieinamu formatu visame pasaulyje. Sutartis reikalauja, kad susitariančiosios šalys numatytų autorių ir gretutinių teisių turėtojų išimtis ar apribojimus, susijusius su kopijų kūrimu ir platinimu prieinamuose tam tikrų kūrinių bei kitų dalykų formatuose ir tarpvalstybiniam šių kopijų keitimui.

2016 m. rugsėjo 14 d., vykdydama skaitmeninės bendrosios rinkos strategiją, Europos Komisija pristatė teisės aktų paketą dėl ES autorių teisių taisyklių modernizavimo, įskaitant du Sutarties įgyvendinimo tekstus – direktyvą, palengvinančią tam tikro autorių teisių saugomo turinio naudojimą be teisių turėtojo leidimo akliems, regos sutrikimų ar kitų spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims. Direktyva į ES teisę perkelia įsipareigojimus, įtvirtintus Sutartyje, numatant privalomą autorių teisių išimčių taikymą Sutartyje, ir nurodo, kad naudos gavėjai ir įgaliojami subjektai taiko specialius leidžiamus naudojimo atvejus: taip pat pasiūlė reglamentą (2017 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas 2017/1563/ES dėl sąjungos ir trečiųjų šalių tarpvalstybinio keitimosi autorių ir gretutinių teisių saugomų tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamos formos kopijomis aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai (toliau – Reglamentas)), kuriuo nustatomos tarpvalstybinės galimybės keisti prieinamomis tam tikrų kūrinių ir kitų objektų kopijomis tarp ES ir trečiųjų šalių, kurios yra Sutarties šalys, aklųjų, regėjimo sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų.

Įstatymo projekto tikslas – pirma, papildyti galiojančiame Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme (toliau – Įstatymas) numatytą išimčių ir apribojimų autorių teisėms reglamentavimą, kuris užtikrintų išleistų kūrinių konvertavimą į alternatyvią formą, skirtą akliems, regėjimo sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims, antra, numatyti sąlygas tarpvalstybiniam prieinamos formos kopijų keitimuisi.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo ir parengė Lietuvos Respublikos kultūros ministerija (toliau – Kultūros ministerija). Įstatymo projekto rengimą koordinavo Visuomenės informavimo ir autorių teisių politikos skyriaus vedėjas Deividas Velkas (Deividas.Velkas@lrkm.lt, tel. 8 608 45993) ir šio skyriaus patarėja Gabrielė Vorobjovienė (Gabriele.Vorobjoviene@lrkm.lt, tel. 8 608 45955).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Įstatymo projekte aptariamus klausimus šiuo metu reglamentuoja Įstatymo 2 ir 25 straipsniai, 58 straipsnio 2 dalies 8 punktas, 75 straipsnio 1 dalis. Šis reglamentavimas suderintas su Europos Parlamento ir Tarybos 2001 m. gegužės 22 d. direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 5 straipsnio 3 dalies b) punkte numatyta neprivaloma išimtimi, leidžiančia numatyti atgaminimo ir viešo paskelbimo teisių apribojimus, kai kūriniai naudojami *„žmonių su negalia naudai ir šis naudojimas yra tiesiogiai susijęs su šia negalia, yra nekomercinio pobūdžio ir tokio masto, kurį pateisina atitinkama negalia“* bei konstatuojamosios dalies 43 punkte numatyta galimybe valstybėms narėms *„<...>imtis priemonių, reikalingų sudaryti palankias sąlygas, kad kūriniai būtų prieinami žmonėms, turintiems negalią, kuri neleidžia patiems naudotis tais kūriniais“*.

Įstatymo 2 straipsnio 32 punktas numato autorių teisių ir gretutinių teisių kontekstu taikomą „Negalios“ sąvoką, apimančią įvairius sveikatos sutrikimus, trukdančius įprastu būdu naudoti autorių teise saugomą turinį – visišką ir dalinę regos ar klausos negalią, galūnių negalią, varžančią galėjimą laikyti knygą ar kitą leidinį ir jais manipuliuoti, suvokimo (mokymosi) negalią. Skirtingai nuo Direktyvoje esančios „Naudos gavėjo“ sąvokos, apimančios tik įvairius regos bei skaitymo sutrikimus, Įstatyme galiojanti negalios sąvoka numato platesnį subjektų, galinčių pasinaudoti išimtimi, ratą – čia numatyti ir klausos negalią turintys asmenį.

Įstatymo 25 straipsnis numato, jog tokią neįgaliųjų interesams atstovaujančios organizacijos (pvz., Lietuvos aklųjų biblioteka, Lietuvos kurčiųjų sąjunga ir kt.) gali be teisių turėtojo leidimo ir autorinio atlyginimo, teisėtai išleistus ar viešai paskelbtus kūrinius, jei įmanoma, nurodžius autoriaus vardą ir naudojamą šaltinį, nekomerciniais tikslais atgaminti ir viešai skelbti kūrinius bei gretutinių teisių objektus. Esamos nuostatos sudaro sąlygas keisti kūrinių formą ir juos pritaikyti neįgaliesiems tinkamais būdais ir tokiu būdu užtikrinti, kad regėjimo, judėjimo galūnių, suvokimo, mokymosi negalia nebūtų kliūtimi negalią turintiems pasiekti autorių teise saugomą informaciją ir ją pasinaudoti. Straipsnis taip pat numato svarbų aspektą, jog šios išimtys ir apribojimai autorių teisėms netaikomi tais atvejais, kai tie kūriniai buvo specialiai sukurti neįgalių žmonių poreikiams.

Įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 8 punktas numato, jog be gretutinių teisių subjekto leidimo ir be atlyginimo, leidžiama naudoti atlikimą, fonogramą, audiovizualinio kūrinio (filmo) įrašą ir transliuojančiosios organizacijos transliaciją arba jų įrašus nekomerciniais tikslais naudoti taip, kaip nurodyta šio Įstatymo 25 straipsnyje.

Kultūros ministras, vadovaudamasis Įstatymo 25 straipsnio 1 dalimi, 2012 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. IV-155 „Dėl neįgalių žmonių interesams atstovaujančių asmenų, kuriems leidžiama naudoti kūrinius ir gretutinių teisių objektus neįgaliesiems žmonėms skirtais būdais, sąrašo patvirtinimo“ patvirtino sąrašą neįgalių žmonių interesams atstovaujančių asmenų, kuriems leidžiama Įstatymo 25 straipsnio ir 58 straipsnio 1 dalies 8 punkto nustatyta tvarka nekomerciniais tikslais naudoti teisėtai išleistus ar viešai paskelbtus kūrinius ar gretutinių teisių objektus neįgaliesiems žmonėms skirtais būdais.

Iš esmės nacionalinis teisinis reguliavimas numato svarbias išimtis ir apribojimus iš autorių teisių ir gretutinių teisių, leidžiančias neįgaliems žmonėms prieinama forma naudotis autorių teise ir gretutine teise saugomais kūriniais. Tačiau visgi ES lygiu šios srities reglamentavimas iki Direktyvos priėmimo buvo labai fragmentuotas ir nepalankus tarpvalstybiniam prieinamos formos kopijų keitimuisi, kas leistų neįgaliems žmonėms pasiekti daugiau jiems prieinamų formų kūrinių ar kitų objektų. Direktyva taip pat numato išimčių ir apribojimų taikymą kompiuterinėms programoms bei *sui generis* teisėms į duomenų bases.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1) Vadovaujantis Direktyvos 2 straipsnyje pateiktomis terminų apibrėžtimis, Įstatymo projekto 1 straipsnyje siūloma pakeisti Įstatymo 2 straipsnį, papildant naujomis 15, 33 bei 39 dalimis, kuriose pateikiamos „įgaliotojo subjekto“, „naudos gavėjo“ ir „prieinamos kopijos“ sąvokos. Direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą „kūrinio ar kito objekto“ apibrėžimas perkeliamas į Įstatymo projekto 25 straipsnio 2 dalį.

„Naudos gavėjas“ – išskiriamos keturios subjektų grupės, kurioms gali būti taikomos Direktyvoje numatytos autorių teisių ir gretutinių teisių išimtys. Šias grupes vienija negalia, ribojanti galimybę skaityti, žmonių, neturinčių šios negalios, atžvilgiu. Pirmoji grupė apima akluosius. Antroji – turinčius regėjimo sutrikimų, kurie nėra pataisomi medicininėmis priemonėmis. Trečioji numato asmenis, turinčius suvokimo ir skaitymo (mokymosi) negalią, kuri nėra susijusi su regėjimu. Ketvirtoji grupė – asmenis dėl kitų fizinio negalių negalinti skaityti ar naudoti knygų, sutelkti žvilgsnio ar nukreipti jų reikiamu kampu, kaip to reikia norint skaityti knygas.

„Įgaliotasis subjektas“ – įgaliotas valstybės vykdyti nekomercinę švietimo, mokymo, adaptyviosios literatūros ar susipažinimo su informacija, veiklą. Sąvoka taip pat apima viešąsias įstaigas, teikiančias tokias paslaugas naudos gavėjams kaip dalį pagrindinės veiklos, institucinės pareigos ar jų viešojo intereso užduočių. Taigi, įgaliotuoju subjektu gali būti viešosios ir privačios organizacijos, visų tipų bibliotekos ir švietimo institucijos, jei viena iš pagrindinių užduočių ar visuomenės intereso tikslas yra teikti nekomercines paslaugas naudos gavėjams. Siūlomas reglamentavimas nenumato įgaliotųjų subjektų pripažinimo ar įgaliojimo procedūros, tam kad galėtų vykdyti šiuo Įstatymo projekto 25 straipsnio 2 dalyje numatytą veiklą, pakanka subjekto atitikties sąvokoje nurodytiems požymiams. Vyriausybės įgaliota institucija, Kultūros ministerija, ministerijos interneto svetainėje viešai skelbs įgaliotųjų subjektų sąrašus bei pateiks juos Europos Komisijai. Manytina, jog atskiras šių subjektų įgaliojimo procesas būtų perteklinis.

„Prieinamos formos kopija“. Direktyvos tikslas – pagerinti kūrinių ar kitų objektų pasiekiamumą naudos gavėjams tokia forma, kaip tai gali pasiekti negalios neturintys asmenys. Prieinamos formos pavyzdžiai – Brailio raštas, stambus šriftas, pritaikytos e. knygos, garso knygos, radijo transliacijos. Direktyvos 3 straipsnio 2 dalis taip pat numato, kad darant prieinamos formos kopijas, šioje kopijoje būtina užtikrinti originalaus kūrinio ar kito objekto vientisumą. Ši Direktyvos nuostata taip pat užtikrinta apibrėžtyje.

2) Siekiant suvienodinti Įstatyme vartojamas sąvokas, atitinkamai keičiami Įstatymo 20 straipsnio 7 dalies 2 punktas bei 20¹ straipsnio 6 dalies 2 punktas.

3) Direktyvos 3 straipsnio 1 dalis nustato privalomas, ES teisės aktuose suderintų teisių, išimtis – atgaminimo, viešo paskelbimo, platinimo ir panaudos suteikimo teises, kaip numatyta Direktyvose 2001/29/EB, 2006/115/EB, ir apima atitinkamas teises, nurodytas Direktyvoje

96/9/EB. Reikia pažymėti, kad šios išimtys taip pat taikomos gretutinėms teisėms bei *sui generis* teisėms į duomenų bazes. Numatytos išimtys leidžia specialius kūrinių naudojimo atvejus naudoti gavėjams bei įgaliotiesiems subjektams, kurie apima neįgaliojo arba jo vardu veikiančio subjekto teisę padaryti prieinamą kūrinių arba kito objekto kopiją, kad būtų galima juos išimtinai naudoti; ir įgaliotojo subjekto teisę naudoti gavėjui ar kitam įgaliotajam subjektui pagaminti, perduoti, platinti ar teikti panaudai prieinamos formos kopiją.

Įstatymo projekto 25 straipsnio 1 dalyje išlieka šiuo metu Įstatyme esantis autorių teisių apribojimas, kuriam netaikomas Direktyvoje numatytas reguliavimas. Jis suteikia galimybę nekomerciniais tikslais atgaminti ir viešai skelbti kūrinius bei gretutinių teisių objektus. Šios išimtys tikslu, gali būti daromos tik tų kūrinių ar kitų objektų prieinamos formos kopijos, prie kurių neįgalieji ar jiems atstovaujantys subjektai turi teisėtą prieigą – tik teisėtai išleisti ar viešai paskelbti kūriniai. Esamos nuostatos sudaro sąlygas keisti kūrinių formą ir juos pritaikyti neįgaliesiems tinkamais būdais ir tokiu būdu užtikrinti, kad regėjimo, judėjimo galūnių, suvokimo, mokymosi bei klausos negalia nebūtų kliūtimi pasiekti autorių teise saugomą informaciją ir ją pasinaudoti. Atsižvelgiant į Direktyvos 20 konstatuojamąją dalį „valstybėms narėms turėtų būti leidžiama ir toliau pagal Direktyvos 2001/29/EB 5 straipsnio 3 dalies b punktą nustatyti neįgaliesiems naudingą išimtį arba apribojimą tais atvejais, kuriais netaikoma ši direktyva, visų pirma dėl kūrinių ir kitų objektų bei negalių, kurie nenumatyti šioje direktyvoje“. Įstatymo projekto 25 straipsnio 1 dalyje išlaikoma platesnė išimtis negalioms ir kūriniams, tais atvejais kai netaikomos Direktyvoje numatytos tarpvalstybinių mainų nuostatos. Pavyzdžiui, išimtis bus taikoma ir klausos negalią turintiems asmenims, taip pat ne tik knygų ir kitų spausdintinių objektų atžvilgiu, bet ir pvz., audiovizualinių kūrinių. Neįgaliųjų interesams atstovaujančios organizacijos (pvz., Lietuvos aklųjų biblioteka, Lietuvos kurčiųjų sąjunga ir kt.) ir toliau galės be teisių turėtojo leidimo ir autorinio atlyginimo, teisėtai išleistus ar viešai paskelbtus kūrinius, jei įmanoma, nurodžius autoriaus vardą ir naudojamą šaltinį, nekomerciniais tikslais atgaminti ir viešai skelbti kūrinius bei gretutinių teisių objektus.

Direktyva siekiama palengvinti prieigą prie kūrinių ar kitų objektų asmenims, turintiems regėjimo sutrikimų. Įstatymo projekto 25 straipsnio 2 dalyje numatomas specialus reglamentavimas, taikomas tik naudoti gavėjams su ribota skaitymo galimybe, kurie apima rašytiniais žodžiais išreikštus kūrinius, matematinius simbolius ar grafinius ženklus ir susijusias iliustracijas, kurios buvo prieinamos visuomenei bet kokia forma (įskaitant ir skaitmeninę). Prieinamos formos kopijos gali būti gaminamos tiek, kiek tai pateisina konkreči negalia, tokiu būdu suteikiant skaitymo sunkumų turintiems asmenims galimybę susipažinti su kūrinių ar kitais objektais taip, kaip tai padarytų šių sutrikimų neturintys asmenys. Tai gali būti Brailio raštas, stambus šriftas, pritaikytos e. knygos, garso knygos ar radijo transliacijos. Įgaliotojo subjekto veikla privalo būti ne komercinio pobūdžio.

Įstatymo projektu keičiamo 25 straipsnio 2 dalis numato, jog remiantis 1 dalyje nustatytais apribojimais, įgaliotieji subjektai galės atgaminti, viešai skelbti, padaryti prieinamas kompiuterių tinklais (internete), platinti prieinamos formos kopijas tik naudoti gavėjams ar kitiems įgaliotiesiems subjektams. Siekiant užtikrinti didesnę prieinamos formos kopijų pasiekiamumą tarp ES valstybių, vienoje valstybėje pagamintos prieinamos formos kopijos turėtų būti pasiekiamos visose valstybėse narėse – todėl 2 dalis taip pat numato, jog įgaliotieji subjektai turimas prieinamos formos kopijas galės teikti ne tik Lietuvos Respublikoje esantiems subjektams, bet ir visoje ES (Direktyvos 4 straipsnis).

Atkreiptinas dėmesys, jog Direktyva imperatyviai neįpareigoja įgaliotųjų subjektų užsiimti šia Direktyva reglamentuojama veikla.

Atsižvelgiant į tai, jog Direktyvoje esanti išimtis apima autorių ir gretutines teises bei *sui generis* teises į duomenų bazines, Įstatymo projektu atitinkamai keičiami Įstatymo 31, 32 ir 63 straipsniai.

Direktyvos 3 straipsnio 4 dalis nustato, kad techninės apsaugos priemonių (TPM) išimtys pagal Direktyvos 2001/29/EB 6 straipsnio 4 dalį bus taikoma privalomoms išimtimis neįgaliųjų naudai. Technologinės apsaugos priemonės (TPM) dažnai naudojamos autorių darbams apsaugoti, atlieka svarbų vaidmenį, suteikiant teisių turėtojams galimybę įvairiais būdais pasiūlyti turinį vartotojams, taip pat apsaugoti nuo neteisėto kopijavimo. Tačiau TPM naudojimas kartais gali tapti nepagrįsta kliūtimi, trukdančia asmenims pasinaudoti autorių teisių išimtimis, kuriomis jie turėtų turėti teisę naudotis. Galiojantis reglamentavimas Įstatymo 75 straipsnyje numato šių priemonių ribojimą 25 straipsnio 1 dalyje numatytais pagrindais. Įstatymo projekto 6 straipsniu keičiamo 75 straipsnio 1 dalyje nuoroda duodama į 25 straipsnį *in corpore*.

Direktyvos 3 straipsnio 5 dalis numato, kad bet kokios sutartinės nuostatos, kuriomis siekiama neleisti taikyti išimtį ar apriboti jos taikymą, neturi teisinės galios. Įstatymo projekte keičiamo Įstatymo 25 straipsnio 3 dalis užtikrina šią Direktyvos nuostatą. Ši dalis užtikrina laisvę sąžiningai naudoti įstatymo projekte numatytas išimtis nurodytoje srityje, nepaisant jokių nuostatų

4) Direktyvos 5 straipsnio 1 dalis numato kelis įpareigojimus įgaliotiesiems subjektams, atliekantiems bet kuriuos leidžiamus veiksmus pagal Direktyvos 3 ir 4 straipsnius, siekiant užtikrinti, kad prieiga prie kūrinių ar kitų objektų nebūtų piktnaudžiaujama. Šie įpareigojimai nurodo, kad bet koks kūrinio ar kitokio objekto padarymas prieinamos formos kopija atliekamas siekiant platinti, perduoti ar paskelbti minėtą darbą tik naudos gavėjams ar kitiems įgaliotiems subjektams. Straipsnyje taip pat nustatyta, kad įgaliotasis subjektas turi imtis reikiamų priemonių, kad atgrasytų nuo neteisėto atgaminimo, platinimo, paskelbimo visuomenei ar prieinamų formato kopijų pateikimo. Atitinkamai Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 25 straipsnio 3 dalies 1 – 4 punktai numato Lietuvoje įsteigtiems įgaliotiesiems subjektams tam tikrus įpareigojimus, užsiimant 25 straipsnio 2 dalyje numatyta veikla – prieinamos formos kopijų prieiga tik naudos gavėjų naudai ir kitiems įgaliotiesiems subjektams visoje ES, atgrasyti nuo prieinamos formos kopijų panaudojimo neturint tam leidimo, kruopščiai tvarkyti su šia veikla susijusią dokumentaciją bei viešai skelbti šią informaciją.

Direktyvos 5 straipsnio 2 dalis įpareigoja valstybėje narėje įsisteigusį įgaliotąjį subjektą teikti konkrečią informaciją. Gavęs prašymą įgaliotas subjektas turi pateikti informaciją bet kuriam naudos gavėjui, kitam įgaliotajam subjektui ar teisių turėtojui apie kūrinius, kuriems jis turi prieinamos formos kopijas, ir galimus formatus, taip pat tvarkyti įrašus apie įgaliotus subjektus, su kuriais jis bendradarbiavo keičiantis kopijomis kaip nurodyta 4 straipsnyje. Įstatymo projektu keičiamame 25 straipsnio 4 dalies 5 punkte perkeliama ši Direktyvos nuostata, užtikrinanti reikalingos informacijos pateikimą.

5) Direktyvos 6 straipsnis įpareigoja valstybes paskatinti įgaliotuosius subjektus pateikti atsakingos institucijoms kontaktinę informaciją (savanoriškai). Tuomet valstybės gautą informaciją perduoda Europos Komisijai, kuri kaupis ir viešai skelbs bei nuolat atnaujins šią informaciją inetrnete. Atitinkamai Įstatymo projektu keičiamame 25 straipsnio 5 dalyje numatoma, jog Vyriausybės įgaliota institucija viešai skelbia Lietuvoje įsisteigusių įgaliotųjų subjektų sąrašus, taip pat pateikia reikalingą informaciją Europos Komisijai. Toks duomenų prieinamumas padėtų

įgaliotiesiems subjektams, naudos gavėjams ir teisių turėtojams susiekti su reikalingais subjektais norint gauti daugiau informacijos.

6) Direktyvos 7 straipsnis numato akcentuoja asmens duomenų tvarkymo svarbą – atliekant bet koki asmens duomenų tvarkymą pagal šią Direktyvą, svarbu jog būtų laikomasi pagrindinių teisių, įskaitant teisę į privatų ir šeimos gyvenimą ir teisę į asmens duomenų apsaugą pagal Chartijos 7 ir 8 straipsnius; ir taip pat svarbu, kad bet koks toks tvarkymas atitiktų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 95/46/EB ir 2002/58/EB, kurios reglamentuoja asmens duomenų tvarkymą, kurį pagal šią direktyvą gali atlikti įgaliotieji subjektai, prižiūrint valstybių kompetentingoms institucijoms. Atitinkamai ši nuostata numatoma Įstatymo projektu keičiamo 25 straipsnio 4 dalyje.

7) Įstatymo projekto 25 straipsnio 6 dalyje numatyta Vyriausybės įgaliotos institucijos tvirtinama tvarka sudarys teisinės prielaidas įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (ES) 2017/1563 dėl sąjungos ir trečiųjų šalių tarpvalstybinio keitimosi autorių ir gretutinių teisių saugomų tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamos formos kopijomis aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Šiuo Įstatymo projektu bus užtikrinti ES įsipareigojimai įgyvendinti Marakešo sutartį bei Direktyvą. Visuotinai pripažįstama, kad aklieji, turintys regėjimo sutrikimų ar dėl kitų skaitymo ar suvokimo sutrikimų negalintys susispažinti su spausdintu tekstu, vis dar susiduria su daugybe kliūčių naudotis knygomis ir kitomis spausdintinėmis medžiagomis, kurias saugo autorių ir gretutinės teisės. Atsižvelgiant į tokių asmenų teises, kaip tai pripažįstama ES Pagrindinių teisių chartijoje ir JT dėl neįgaliųjų asmenų teisių, buvo pripažinta, kad reikia imtis priemonių, kad kūriniai būtų prieinami šiems asmenims tinkamais būdais ir pagerinti jų apyvartą vidaus rinkoje. Tokiu būdu nustatant privalomą išimtį visoms Sutarties šalims.

Numatomu teisiniu reguliavimu neigiamų pasekmių nenumatoma, autorių teisių ir gretutinių teisių išimtys neįgalių asmenų labui nacionaliniame reglamentavime egzistavo ir iki Direktyvos įgyvendinimo. Paminėtina, jog Europos Komisija, praėjus dvejiems metams nuo Direktyvos įgyvendinimo, rengs šios Direktyvos poveikio ataskaitą. Valstybėms, turinčioms pagrįstą priežastį manyti, kad šios Direktyvos įgyvendinimas padarė didelį neigiamą poveikį komerciniam kūrinių ar kitų objektų prieinamumui naudos gavėjams prieinama forma, gali atkreipti Komisijos dėmesį į šį aspektą, kartu pateikiant visus reikiamus įrodymus. Komisija, rengdama minėtą ataskaitą, vertins gautą informaciją.

6. Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei šalies būklei ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Įstatymas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projekte siūlomus Įstatymo pakeitimus, kitų įstatymų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės. Įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai, kuriuos reikės priimti ar keisti, priėmus Įstatymo projekte siūlomus Įstatymo pakeitimus, nurodyti Aiškinamojo rašto 11 punkte.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte naudojamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai šiuo metu derinami Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2017/1564/ES dėl aklų, regos sutrikimų ar kitų spausdinto teksto skaitymo negalių turinčių asmenų labai leidžiamų tam tikrų būdų naudoti tam tikrus autorių teisių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo).

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, - kas ir kada juos turėtų priimti

Vyriausybės įgaliota institucija iki Įstatymo projekto 10 straipsnio 1 dalyje numatytos įstatymo įsigaliojimo datos turėtų:

- 1) ministro įsakymu patvirtinti Prieinamos formos kopijų, skirtų akliems, regėjimo sutrikimų ar kitų spausdinto teksto skaitymo negalių turintiems asmenims, keitimosi Europos Sąjungoje ir su trečiosiomis šalimis tvarkos aprašą;
- 2) pakeisti Kultūros ministro 2012 m. vasario 29 d. įsakymą Nr. IV-155 „Dėl neįgalių žmonių interesams atstovaujančių asmenų, kuriems leidžiama naudoti kūrinius ir gretutinių teisių objektus neįgaliesiems žmonėms skirtais būdais, sąrašo patvirtinimo“.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Direktyvos 3 straipsnio 6 dalis numato valstybėms galimybę nacionaliniuose režimuose numatyti kompensavimo schemas teisių turėtojams už jų teisių apribojimus. Lietuva šiuo metu neturi kompensacinių schemų šioje srityje. Įvertinus įgaliotųjų subjektų pelno nesiekiantį veiklos pobūdį, viešojo intereso tikslus, kurių siekiama šia Direktyva, nuspręsta Įstatymo projektu neperkelti šios straipsnio dalies.

Papildomų valstybės biudžeto lėšų Įstatymui įgyvendinti nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

„Įgaliotasis subjektas“, „naudos gavėjas“, „prieinamos formos kopija“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

Liana Ruskytė-Jonsson
LR Kultūros ministrė
2018.11.07

